

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ПРИ ПЕРЕГЛЯДІ ОРИГІНАЛЬНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ

З метою удосконалення навичок та вмінь сприйняття інформації на слух розглянемо аудіо-візуальний метод (АВМ) навчання іноземної мови із використанням фільмів.

Аудіо-візуальний метод виник у Франції у 50-і роки ХХ ст. Його створення пов'язане з іменами таких видатних лінгвістів і психологів, як П. Губерина, П. Риван, Р. Мишеа, Ж. Гугенейм, А. Соважо. Він набув поширення у Франції, Югославії, Англії, Канаді, Туреччині, Польщі та інших країнах і отримав загальне визнання як у нашій країні, так і за кордоном.

Сама назва методу відбиває покладені в його основу принципи, оскільки весь новий матеріал сприймається слухачем протягом тривалого часу лише на слух («аудіо»), а його значення розкривається за допомогою зорової невербальної наочності — кінофільмів («візуальний»).

Процес опанування іншомовним матеріалом включає три етапи: сприйняття мовного матеріалу, формування мовних і мовленнєвих навичок, розвиток мовленнєвих умінь. При цьому наочність та ТЗН: магнітофони, кіно- та відеофільми підвищують зацікавленість до предмету та виступають стимулом для подальшого обговорення, дискусії. Слухачі можуть вести розмову про автора картини, висловлювати думку про значення його творчості, критично оцінювати кадри, що демонструються, згадувати подібні випадки із свого життя і т.д.

З метою ефективного використання телевізійного документу, потрібно визнати та прийняти початковий постулат: лінгвістичні повідомлення, офіційний голос, діалоги, письмові документи є лише маленькою частиною повідомлення.

Зображення та звук (шум, музика, голос, інтонації, ситуації, дії та ін.) є стимулами, які спонукають слухачів до мовленнєвої діяльності.

Способами засвоєння мовного матеріалу при прослуховуванні записів та перегляді фільмів є імітація, заучування напам'ять та утворення фраз за аналогією. Адже, зазвичай, персонажі ведуть конкретну тематичну бесіду в окремих ситуаціях повсякденного спілкування.

За даними американських дослідників, застосування навчальних фільмів покращує процес засвоєння іноземної мови на 10—35 %. Обсяг мовленнєвого матеріалу при використанні діафільмів в умовах ВНЗу досягає близько 500 фраз за одне заняття. При роботі у мовній лабораторії є можливість збільшити тренування у говорінні в 1,5—2рази. Кожний слухач протягом години відтворює і чує не менше 100 фраз.

Наочність мовних засобів забезпечує більш стійке запам'ятовування іншомовного матеріалу, а також полегшує слухачам процес розуміння і породження висловлювання на іноземній мові.

Немовна наочність, що використовується при цьому, посилює повторення і контраст мовних одиниць, збільшуючи тим самим надійність і правильність їх відтворення у мовленні.

Крім фільмів можуть бути використані різні телевізійні програми: музичні передачі, кліпи, реклами, прогноз погоди, новини, показ моди і т. д.

Перевагами використання фільмів на заняттях англійської мови є те, що:

- з самого початку навчання слухачі знаходяться в автентичній мовній ситуації;

- спочатку увага концентрується на всіх нелінгвістичних повідомленнях: візуальні або/і звукові повідомлення;

- телевізійні документи можуть виступати стимулами вправ, опорою усного та писемного висловлювання;

- перегляд фільмів покращує концентрацію, вчить сприймати на слух вибудовує словниковий запас;

- приносить відчуття єдності в групу та стимулює до групової дискусії;

- мотивує до навчання;

- пожвавлює атмосферу в аудиторії та робить процес навчання веселим та цікавим;

- є гарним способом для засвоєння правильного наголосу, інтонації, певних граматичних правил.

Працювати з телевізійним документом — це не дивитися разом телевизор, а свідомо продивлятися документ та організовувати його відкриття.

Документ служить для того, щоб аналізувати, підводити підсумки, переформульовувати, імітувати, критикувати, складати

тексти або обмінюватися інформацією в усному мовленні. Викладач наголошує на таких когнітивних компетенціях слухачів: спостерігати, визначати, розпізнавати, залучати до участі, класифікувати, вгадувати, випереджати, формулювати гіпотези.

Перегляд фільму може включати роздатковий матеріал з рядом завдань, що будуть спонукати до дискусії та зосередять увагу на певному корисному вокабулярі.

Види вправ перед переглядом фільму (Pre-watching activities)

Перш за все поставте кілька загальних запитань стосовно різноманітних жанрів фільмів, яким студенти надають перевагу та чому; які фільми справили на них враження та що саме приваблює їх у перегляді певних фільмів (актор/актриса, сюжет, думки критиків індустрії кіно, поради сім'ї, друзів, знайомих та інше). Почніть із завдання, яке зосередить увагу студентів. Згадайте назву фільму, подайте питання для обговорення та поясніть значення певних слів та виразів. Введіть ключові слова стосовно жанру сюжету, сцен і головних героїв та влаштуйте групове обговорення фільму в цілому. Нехай вони спробують здогадатися, про що цей фільм. Після цього студентів набагато легше залучити до пошуку відповідей стосовно їхніх домислів.

Види вправ під час перегляду (Watching activities)

Розробіть завдання з заповненням пропусків необхідними словами. Це дає можливість вчитися розрізняти англійські слова або удосконалювати ці навички. Подайте рядки з помилками чи з неправдивими твердженнями, які потрібно виправити та аргументувати. Це навчає бути дуже уважними та прислуховуватись до контексту.

Види вправ після перегляду (Post-watching activities)

Дайте відповіді на вищезгадані запитання та влаштуйте обговорення. У такому випадку студенти отримають нагоду попрактикувати свої навички презентації у ролі критиків фільмів.

Ви в ролі критика

Після перегляду фільму групі відводиться 10—15 хвилин для підготовки особистих презентацій. Далі імена всіх студен-

тів, написані на папірцях, збираються у капелюх і перемішуються. Обираються імена 2-ох студентів, які будуть критиками певного фільму. Презентація має бути організована таким чином:

- подайте стислий сюжет фільму; висловіть власну думку стосовно проглянутого фільму;

- сформулюйте переваги та недоліки; підтвердіть прикладами (сценами, ситуаціями) з фільму;

- скажіть, з яким з героїв ви найбільше розділяєте погляди; які особливі риси цих героїв;

- скажіть, який, на ваш погляд, намір режисера цієї стрічки;

- визначіть, яке відношення має даний фільм до культури певного періоду.

Робота зі стислими версіями різних фільмів

Застосування анонсів до фільмів є продуктивним, адже вони невеликі за обсягом, інформативні та забезпечуються автентичною мовною практикою. Наведемо кілька підходів роботи з короткими версіями фрагментів з різноманітних фільмів.

1) Необхідні матеріали: телевізор, записи з 5-ма анонсами, роздатковий матеріал з 15—20 цитатами (репліками) з 5-ох анонсів.

Перш за все, згадайте назви фільмів та обговоріть, про що вони можуть бути. Далі слідує перегляд анонсів, під час яких студенти обирають індивідуально, які з реплік використовувалися у кожному з них. Варіанти відповідей перевіряєте разом з групою. Далі ви розподіляєте студентів у 5 маленьких груп, кожна з яких повинна підготувати усно стислий зміст про один з переглянутих анонсів та презентувати свої версії. Нарешті, ще раз перегляньте анонси та попросіть студентів оцінити чіткість своїх тлумачень і суджень.

2) Розділіть групу навпіл. Одній частині групи дайте роздатковий матеріал зі словами і виразами з фільмів та попросіть їх вийти в коридор. Цю групу назвемо слухачами. У той час, коли ці студенти знаходяться поза межами аудиторії, їхнім завданням буде попрацювати разом та дізнатися значення нових слів та виразів. Інша група студентів, яка залишається в аудиторії, буде глядачами, оскільки для них викладач напише 5 назв анонсів фільмів, варіанти змісту яких будуть стисло обговорені. Далі, викладач вмикає фільми для перегляду, але без звуку,

тобто, студенти бачать лише зображення, які допомагають їм здогадатися про сюжети кожного з фільмів. Бажано зупиняти записи після кожного анонсу, для того, щоб надати студентам 1—2 хвилини для консультації з сусідом та занотувати те, що вони побачили. Після огляду всіх анонсів попросіть їх вийти з аудиторії. Їхнім завданням буде прийняти рішення стосовно сюжетів кожного з 5-ти анонсів. Запросіть слухачів до аудиторії, швидко зробіть огляд нових слів та прослухайте записи анонсів, але без зображень. Наступним етапом буде запрошення глядачів до аудиторії та розподілення студентів у групи з 2-ох чоловік: 1 слухача, який розповідає, що чув, та 1 глядача, який розповідає, що бачив. Викладач прислухається до обговорень, а потім обирає певних студентів для повідомлення сюжету кожного з анонсів, але вже перед усією групою. Знову перегляньте анонси, цього разу вже зі звуком та зображенням, оцініть точність розуміння змісту сюжетів студентами. І, нарешті, студенти висловлюють свою думку стосовно того чи іншого фільму, який би вони хотіли переглянути у повному обсязі та чому.

Сучасний підхід у використанні таких прийомів допомагає вивчити іноземну мову у сприятливій атмосфері. Більш того, навички письма, читання покращаться значно швидше завдяки збільшенню лексики та великій мотивації, вдосконаляться навички сприйняття на слух та говоріння. Згідно наукових досліджень інформація краще запам'ятовується, коли ми вважаємо її цікавою та змістовною.

Література

1. Зимня І. А. Про слухову та зорову наочність у навчанні іноземної мови: У зб.: Проблеми зорової та слухової наочності. — М., 1970. — С. 207—214.
2. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. — К., 1999. — С. 298 — 300.
3. www.eslpartyland.com/...nov/film.htm Karin's ESL PartyLand, Ideas for Using Movie Previews.
4. www.englishclub.com The Learning English Video.
5. Davis R. TV commercial messages: An untapped video resource for content based classes. The Language Teacher, 1997, 21(3), 1315.